

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

Under the Faculty of Humanities

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

Syllabus for

S.Y.B.A.

SEMESTER III & IV

**CHOICE BASE CREDIT SYSTEM (CBCS)
PATTERN (60:40)**

(W.E.F. JUNE 2019)

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

Structure of SYBA - Faculty of Humanities

Under the CBCS Pattern (2019-2020)

Semester	Discipline specific core course DSC	Ability Enhancement Compulsory Courses AEC	Skill Enhancement Course SEC	Discipline specific Elective Courses DSE	Generic Elective GE
III Credits : 18 (7 Papers)	Compulsory English (03) MIL 1 (03) DSC 1 C (02) DSC 2 C (02)	-----	SEC 1 (02)	DSE 1 A (03) DSE 2 A (03)	-----
IV Credits : 20 (8 Papers)	Compulsory English (03) MIL 2 (03) DSC 1 D (02) DSC 2 D (02) DSC 3 D (02)	-----	SEC 2 (02)	DSE 1 B (03) DSE 2 B (03)	-----

❖ In Sem. IV DSC – 3 D – Will be Minor Study Project of DSE – 1 – A and 2 B

(Paper of special subjects)

शिक्षक आणि विद्यार्थ्यांच्या माहितीसाठी -

1) DSC - DEF - C 231 आणि D - 241 या पेपर साठी 60 गुणांची थेअरी आणि 40 गुणांची DSC - DEF C 231 आणि D - 241 हे प्रात्यक्षिक पेपर अनिवार्य आहेत.

2) DSE - 1, 2 मध्ये संरक्षण व सामरिक शास्त्र विषयाच्या अभ्यासक्रमाची निवड करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी DSC मधील संरक्षण व सामरिक शास्त्र या विषयाच्या कोणत्याही एका उपलब्ध अभ्यासक्रमाची निवड करणे अनिवार्य आहे.

3) DSE - 1, 2 मध्ये संरक्षण व सामरिक शास्त्र या अभ्यासक्रमाची निवड करणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी चौथ्या सत्रात DSC - 3 - D मधील लघु अभ्यास प्रकल्प या अभ्यासक्रमाची निवड करणे अनिवार्य आहे. लघु प्रकल्प लेखन हा अभ्यासक्रम फक्त चौथ्या सत्रासाठी आहे.

4) DSE-DEF-A-232, 233 आणि DSE-DEF-B-242 आणि 243 या पेपरर्सचे दोन्ही सत्रांचे अंतर्गत 40 गुणांचे वर्गीकरण याप्रमाणे - 2 चाचणी $2 \times 10 = 20$, गृहपाठ, शै. सहल वृत्तांत, कार्यशाळा वृत्तांत = 10, हजेरी व वर्तणूक = 10 एकुण = 40.

5) विद्यापीठ लेखी परीक्षा 60 गुणांची आणि अंतर्गत/प्रात्यक्षिक परीक्षा 40 गुणांची आहे.

NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern

W.e.f. June 2019

-Equivalence Courses-

Sem.- III

Sr. No.	Course Code	Old Course	Course Code	New Course
1	DEF-302-A	Contemporary Warfare-I	DSE- DEF – A- 232	Contemporary Warfare-I
2	DEF-303-A	Defence mechanism and organization of India-I	DSE- DEF – A- 233	Defence mechanism and organization of India-I
3	DEF-301-A	India's Internal Security-I	DSC- DEF – C – 231	India's National Security-I
4			SEC- DEF - 234	Research Methodology in Defence and Strategic Studies-I (Skill Base Course)

Sem.- IV

Sr. No.	Course Code	Old Course	Course Code	New Course
1	DEF-402-A	Contemporary Warfare-II	DSE- DEF – B – 242	Contemporary Warfare-II
2	DEF-403-A	Defence mechanism and organization of India-II	DSE- DEF – B- 243	Defence mechanism and organization of India-II
3	DEF-401-A	India's Internal Security-II	DSC- DEF – D - 241	India's National Security-II
4			SEC- DEF – 244	Research Methodology in Defence and Strategic Studies-II (Skill Base Course)
5			DSC- DEF – D- 245	Minor Study Project

Dr. K. B. Patil
(Chairman, B.O.S.)
Defence & Strategic Studies, Jalgaon,
KBC NMU

KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.
DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
SYLLABUS FOR S.Y.B.A.
CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER – III

- DSE - DEF- A - 232 Contemporary Warfare- I (S-1)
DSE - DEF- A - 233 Defence Mechanism and Organization of India- I (S-2)
DSC - DEF- C - 231 India's National Security-I (G-2)
SEC – DEF - 234 Research Methodology in Defence and Strategic
Studies- I (Skill Base Paper)

SEMESTER – IV

- DSE - DEF- B - 242 Contemporary Warfare- II (S-1)
DSE - DEF- B – 243 Defence Mechanism and Organization of India- II (S-2)
DSC - DEF- D - 241 India's National Security-II (G-2)
SEC - DEF – 244 Research Methodology in Defence and Strategic
Studies- II (Skill Base Paper)
DSC - DEF - D - 245 Minor Study Project

Members of Sub committee. –

- 1) Dr.K.B.Patil, Smt. H.R.Patel Arts Mahila College, Shirpur (Chairman, B.O.S.)
- 2) Dr. K. D. Dharmadhikari, S.P.D.M. College, Shirpur (Chairman, Sub Committee)
- 3) Dr. S. R. Patil, GETS Arts, Commerce and Science College, Nagaon, Tal.Dhule (Member)
- 4) Prof. G.J.Gavit, Late Annasaheb P.S. Wadile, Arts, College, Thalner Tal. Shirpur (Member)
- 5) Prof. P. R. Wankhede, SSVPS Bhausahab N.S.Patil Arts and M.F.M.A. Comm. College, Dhule (Member)

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER - III

DSE - DEF - A - 232 Contemporary Warfare-I (S-1)

Credit - 03 Marks- 60

Clock Hours – 45

❖ Objective – After completing the paper the students will understand the types of war prevalent in the world.

Unit 1) Modern Warfare

- a) Introduction
- b) Definitions
- c) Nature
- e) Characteristics
- f) Effects of Modern Warfare on Society

Unit 2) A. Limited Warfare

- a) Introduction
- b) Nature
- c) Characteristics

Unit 2) B. Total Warfare-

- a) Introduction
- b) Nature
- c) Elements
- d) Effects

Unit 3) Nuclear Warfare-

- a) Introduction
- b) Concept
- c) Effects of Nuclear Warfare-
 - i) Blast effects
 - ii) Earth Shock effects
 - iii) Heat effect
 - iv) Radiation effects
- d) Use of Atom for Peace
- e) Nuclear Weapons
- f) World Peace and India

Book References –

- 1) Fuller J F C, Conduct of War, London, 1961.
- 2) Montgomery, A History of War, London, 1968.
- 3) Gander T.J. Nuclear, Biological and Chemical Warfare.
- 4) Khan J.A., Problem war and Warfare, APH Publishing Corporation, Delhi, 2006.
- 5) Garnett John (Ed.), Theories of Peace and Security, A Reader in Contemporary Strategy Macmillian, 1976.
- 6) Clausewitz, On War, Antol Rapoport, London, 1968.
- 7) Paranjape Shrikant, Samrik Shastra, Continental Prakashan, Pune, 1994.
- 8) Paret Peter (ed) Markets of modern strategy : From Machiavelli to Nuclear Age Oxford, 1986.
- 9) Chaudhari Naredrasingh, 'Kutyojna and Smartantra', Prakash Book Depot, Bareli (U.P.), 1981-82.
- 10) Tandon B.R.K., Sanani P.R., 'Sthal Yuddhakala', Prakash Book Depot, Bareli (U.P.), 1979-80.
- 11) Choudhari A.P., Yudhhvigyan, Diamond Publication, Pune,
- 12) Wing comm. Manmohanbala, 'Raksha Vidyan', Prabhat Prakashan, Delhi, 1977.
- 13) Lekurwale J.D., 'War', Atharv Publications, Jalgaon, 2013.
- 14) Jadhav V.Y., Patil K.B., Dharmadhikari K.D., Vispute D.G., 'War- Defence Scenario', Prashant Publications, Jalgaon, 2013.
- 15) Emmerich Viktor, Sharan Dev, 'Modern Warfare & Military Strategy', Dominant Publishers and Distributors, New Delhi, 2000.

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER – III

DSE-DEF- A - 233 Defence Mechanism and Organization of India- I (S-2)

Credit -03 Marks- 60

Clock Hours – 45

❖ Objective – The Defence of a country is structured on certain organizational pattern and mechanism. It is therefore essential to have a basic knowledge of them in the context of India.

Unit 1) A. Military Organization

Principles of Military Organization

a) Introduction	b) Objectives	c) Co-operation
d) Flexibility	e) Balance of Economy	f) Accuracy

Unit 1) B. Military Administration

Principles of Military Administration

a) Introduction	b) Foresight	c) Flexibility
d) Economy	e) Simplicity	f) Co-operation

Unit 2) Higher Defence Organization of India

- a) Introduction
- b) Power of President in relation to Armed forces.
- c) Parliament and Armed forces
- d) Cabinet Committee on Security.
- e) National Security Council (NSC)

Unit 3) Organization of Indian Armed Forces

- a) Introduction
- b) Chief of staff Committee.
- c) Organization & Structure of Indian Head Quarters- Army, Navy.
- d) Organization & Structure of Indian .Commands - Army, Navy, Air force
- e) Strategic Force Commands

Book References –

- 1) Venkateswaran A.L., Defence Organisation of India, India Publishing Div. Delhi, 1967.
- 2) Abhyankar M.G, Defence Principles and Orgnization, Usha Publication, Pune, 1972.
- 3) Mishra H.B., Defence Management of India, Author Press, Delhi, 2000.
- 4) Singh Nagendra, Defence Mechanism of Modern State India, Publishing, Div. Delhi, 1970.
- 5) Chaudhari A.P. & Jadhav V.Y., Indian Military Organisation, Nirali Prakashan, 1996.
- 6) Shriwastaw J.M., Aadhunik Rajya Ka Raksha Tantra, Prakash Book Depot, Bareli, 1993.
- 7) Ministry of Defence, Annual Reports (Various Years).

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER – III

DSC-DEF- C - 231 India's National Security-I (G-2)

Credit -02 Marks- 60

Clock Hours – 45

❖ **Objective** – To develop special subject knowledge on the vital concept of National Security and the approaches to achieve National Security (Special reference to India.)

Unit 1) A National Security of India

- a) Introduction b) Meaning c) Concept
- d) Scope e) Values of India's National Security

B) Regionalism in India

- a) Introduction b) Meaning c) Concept
- d) Causes of Regionalism
- e) Effect of Regionalism in India
- f) Type of Regionalism (Language, Religious, Political, Financial)

Unit 2) Social Problems in India

- a) Introduction b) Illiteracy c) Communalism
- d) Migration e) Gender Issue

Unit 3) Social Media & Security

- a) Introduction b) Uses of Social Media (Positive & Negative)
- i) Social ii) Education iii) Security iv) Health v) Environment
- c) Effects d) Solutions

Book References –

- 1) Jadhav V. Y., Bhartachj Rashtriya Surksha, Sneahavardhan Publication, Pune, 2011
- 2) Jadhav V.Y, India's Internal Security, Atharva Publication, Jalgaon, 2014.
- 3) Chaudhari A.P., Chaudhari Archana, India's National Security, Prashant Publication, Jalgaon, 2003.
- 4) Sing Ashok kumar, Rashtriya Raksha evam Surksha. Prayag Pustak Sadan, Allahahad 1989.
- 5) Bajpai U.S.,India's Security, Lancer Publication, Delhi, 1983.
- 6) Buzan Barry,People States & Fear, The National Security Problem in International Relation, Trance Asia Publisher, New Delhi, 1983.
- 7) Vappala Balachandran, National Security and Intelligence Management: a new Paradigm, Published by Indus Source Book, Mumbai, 2014.
- 8) Dixit Arunkumar and kumar Pankaj, Nakshalwad: Mudde, Chunotia Evam vikalp, Satyam Publishing House, New Delhi, 2014.
- 9) Udagavakr M.N., Ekvisaya Shatkatil Dahashatwad, Diamand Publication, Pune, 2013.
- 10) Dharmadhikari K.D., Vispute Devendra, Valvi Arun, "India's Internal Security", Prashant Publication, Jalgaon, 2014.
- 11) Ternikar Sulbha, Borjes Johnson, "Diamond's Social Dictionary, Diamond Publication, Pune,2008.
- 12) Gupta Arvind, How India Manages its National Security, Viking Publication, New Delhi, 2018.
- 13) Bajpai K.P., Pant V.P., India's National Security, Oxford Publication, New Delhi,2013.
- 14) Singh Ashok Kumar, Challenges to Internal Security of India, McGraw Hill Publication, New Delhi, 2018.

- 15) Singh Ashok Kumar, Rashtriya Suraksha, Prakash Book Depot., Bareilly, 2013.
- 16) Ghosh P.A., Das Manojit, Camouflage Warfare of Modern Era: The Future of Cyber Warfare, Shiva Prakashan, Indore, 2017.
- 17) Singh Jasjit, India's Security in Turbulent World, National Book Trust, New Delhi, 2013.
- 18) Kumar Arun, Network Security, Laxmi Publication, New Delhi, 2011.
- 19) Strategic Analysis, Institute of Defence and Strategic Analysis, New Delhi
Faultline, Institute of Insurgency, Delhi Publishers Group, Delhi
- 20) <https://www.britannica.com>
- 21) <https://www.mapsofindia.com>
- 22) <https://www.saarc.com>
- 23) <http://maha.gov.in>
- 24) <http://mod.gov.in>

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER - III

DSC- DEF - C - 231 - Practical Course - I

Credit -02 Marks- 40

❖ **प्रात्यक्षिक पेपर -**

1) प्रात्यक्षिक विषयाची उद्दिष्टे -

- अ) विद्यार्थ्यांना विषयाच्या उपयोजितेची ओळख व्हावी.
- ब) सामाजिक शास्त्रे यातील विषयांकडे पाहण्याचा शास्त्रीय दृष्टिकोन तयार व्हावा.
- क) 'स्व' निरीक्षणे नोंदविणे व त्यासंबंधीचे स्पष्टीकरण देणे. याबाबतची मानसिकता तयार करणे.
- ड) आपल्या परिसरातील विषयानुरूप सामरिक, सामाजिक, भौगोलिक, सांस्कृतिक संधी शोधून समस्यांवरती अभ्यास करणे, उपाय योजना सुचविणे.

2) प्रात्यक्षिक विषयाच्या तासिका -

सदर पेपर दोन क्रेडिट चे असल्यामुळे प्रात्यक्षिक 40 गुणांचे असेल. म्हणून प्रत्येक विषय शिक्षकांनी महाविद्यालयीन वेळापत्रक आणि आपल्या सोयीनुसार विद्यार्थ्यांना प्रात्यक्षिक विषयाचे मार्गदर्शन करावे.

3) प्रात्यक्षिकांची संख्या -

सत्र निहाय किमान 15/20 प्रात्यक्षिकांची यादी असेल. (यादी व्यतिरिक्त देखील आपण आपल्या परिक्षेत्र निहाय प्रात्यक्षिके घेवू शकतात.) पैकी 4 प्रात्यक्षिके प्रयोग वहीत स्व अक्षरात लिहिणे आवश्यक राहिल. प्रात्यक्षिक वहीत प्रात्यक्षिके पूर्ण केल्याचे मा. प्राचार्य व विषय शिक्षकांच्या स्वाक्षरीचे

प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक राहिल. प्रात्यक्षिक वही महाविद्यालयात विषय शिक्षकाने मा. प्राचार्यांकडे परिक्षा संपल्यावर जमा कराव्यात.

4) प्रात्यक्षिक परीक्षेचे स्वरूप -

प्रात्यक्षिक परीक्षा एकूण 40 गुणांची असेल 40 गुणांची विभागणी खालील प्रमाणे राहिल -	
प्रात्यक्षिक वही विषय शिक्षकांना सादर करणे (4 x 5 = 20)	= 20 गुण
सत्र अंतिम मौखिक परीक्षा	= 15 गुण
विद्यार्थी सत्र हजेरी व वर्तन	= 05 गुण
	<hr/>
	40 गुण

टीप - सदरची मौखिक परीक्षा आपल्या नियमित तासांमध्ये विद्यापीठ लेखी परीक्षा सुरु होण्याअगोदर 15 दिवसांपूर्वीच विषय शिक्षकाने घ्यावयाची आहे. व सदरची गुण यादी मा. प्राचार्यांकडे हस्तांतरीत करणे अनिवार्य आहे.

अ. क्र.	प्रात्यक्षिकांची यादी	अ. क्र.	प्रात्यक्षिकांची यादी
1	आपत्ती निवारण आणि सुरक्षा	11	भारतीय बनावटीची लष्करी विमाने
2	पर्यावरण सुरक्षा	12	भारतीय बनावटीची रणगाडे
3	अन्न सुरक्षा	13	भारताचे विमानवाहू जहाज
4	जल सुरक्षा	14	भारताची अंतर्गत सुरक्षा
5	आरोग्य सुरक्षा	15	सायबर सुरक्षा
6	लष्करी खनिजे	16	लष्करी खनिजे
7	युद्ध आणि तंत्रज्ञान	17	विषयासंबंधीचे पेपर कात्रण संकलन
8	युद्ध तत्त्वे	18	भारतीय जहाजे
9	लष्करी संघटना	19	निवृत्त लष्करी अधिकाऱ्यांच्या मुलाखती/प्रश्नावली
10	भारतीय संरक्षण	20	माजी सैनिकांच्या मुलाखती/प्रश्नावली

वरील प्रात्यक्षिकांच्या यादीतून 4 प्रात्यक्षिके विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्व अक्षरात वहीत लिहून पुर्ण करणे अत्यावश्यक आहे.

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER – III

Skill Based Course

**SEC- DEF- 234 Research Methodology in Defence and Strategic
Studies – I**

Credit -02 Marks- 60

Clock Hours – 45

❖ **Objective** – This course introduces and discusses approaches, strategic, and data collection method relating to research in Defence and strategic studies. Students will consider how to select the appropriate methodology for use in study to be performed.

Unit 1) Research in Defence and Strategic Studies

a) Meaning of Research	b) Definitions of Research
c) Objectives of Research	d) Criteria of Good Research
e) Characteristics of Scientific Method	
f) Steps in Conducting Research	

Unit 2) Research Design

a) Introduction	b) Meaning	c) Characteristics
d) Nature	e) Important of Research Design	

Unit 3) Data Collection

a) Introduction	b) Meaning	c) Origin of Data Collection
d) Characteristics	e) Important of Data Collection	

Book References –

- 1) Kothari C.R., Research Methodology: Research and Techniques, New Age International Publishers, New Delhi, 1980.
- 2) Kumar R., Research Methodology: A Step-By-Step Guide for Beginners (Third Edition), T. J. International Limited, Padstow Cornwall, London, UK, 2011.
- 3) Singh Y.K., Fundamental Research Methodology and Statistics, New International (P) Limited Publishers, New Delhi, 2006.
- 4) Krishnaswami O.R., Ranghnathan M., Methodology of Research in Social Sciences, Himalaya Publishing House, Mumbai, 2001.
- 5) Keith F. Punj, Introduction to social Research, Quantitative and Qualitative Approaches, Sage Publisher, New Delhi, 2005.
- 6) Khan J. A., Research Methodology, APH Publishing Corporation, Delhi, 2006.
- 7) Khan Zode, Research Methodology, Technique and Trends, APH Publishing Corporation, Delhi, 1995.
- 8) Aaglave Pravin, Research Methods, Science and Techniques, Vidya Prakashan, Nagpur, 2000.
- 9) Patil Gangadhar, Research Methodology, Chaitanya Publication, Nashik, 2006.
- 10) Patil B.V., Research Methodology, Prashant Publication, Pune, 2006.

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER – IV

DSE- DEF-B - 242 Contemporary Warfare-II (S-1)

Credit -03 Marks- 60

Clock Hours – 45

❖ **Objective** – After completing the paper the students will understand the types of war prevalent in the world.

Unit 1) Economic Warfare

- a) Introduction b) Meaning c) Concept
- d) Influence of Economic Principles on war.
- e) Influence of Economic Structure on war.

Unit 2 A) Chemical Warfare

- a) Introduction b) Meaning c) History
- d) Types e) Methods f) Characteristics
- g) Prevention

Unit 2 B) Biological Warfare

- a) Introduction b) Meaning c) History d) Types
- e) Methods f) Characteristics g) Prevention

Unit 3) Psychological Warfare -

- a) Introduction b) Meaning c) Objectives
- d) Aspects of Psychological warfare-
 - i) Propaganda a) Meaning b) Types of Propaganda
 - ii) Rumour a) Meaning b) Techniques of Rumor
 - iii) Brain Washing a) Meaning b) Techniques of Brain Washing

Book References –

- 1) Fuller J F C, Conduct of War, London, 1961.
- 2) Montgomery, A History of War, London, 1968.
- 3) Gander T.J. Nuclear, Biological and Chemical Warfare.
- 4) Khan J.A., Problem war and Warfare, APH Publishing Corporation, Delhi, 2006.
- 5) Garnett John (Ed.), Theories of Peace and Security, A Reader in Contemporary Strategy Macmillian, 1976.
- 6) Clausewitz, On War, Antol Rapoport, London, 1968.
- 7) Paranjape Shrikant, Samrik Shastra, Continental Prakashan, Pune, 1994.
- 8) Paret Peter (ed) Markets of modern strategy : From Machiavelli to Nuclear Age Oxford, 1986.
- 9) Chaudhari Naredrasingh, 'Kutyojna and Smartantra', Prakash Book Depot, Bareli (U.P.), 1981-82.
- 10) Tandon B.R.K., Sanani P.R., 'Sthal Yuddhakala', Prakash Book Depot, Bareli (U.P.), 1979-80.
- 12) Choudhari A.P., Yudhhvigyan, Diamond Publication, Pune,
- 13) Wing comm. Manmohanbala, 'Raksha Vidyan', Prabhat Prakashan, Delhi, 1977.
- 14) Lekurwale J.D., 'War', Atharv Publications, Jalgaon, 2013.
- 15) Jadhav V.Y., Patil K.B., Dharmadhikari K.D., Vispute D.G., 'War- Defence Scenario', Prashant Publications, Jalgaon, 2013.
- 16) Emmerich Viktor, Sharan Dev, 'Modern Warfare & Military Strategy', Dominant Publishers and Distributors, New Delhi, 2000.

Book References –

- 1) Venkateswaran A.L., Defence Organisation of India, India Publishing Div. Delhi, 1967.
- 2) Abhyankar M.G, Defence Principles and Organization, Usha Publication, Pune, 1972.
- 3) Mishra H.B., Defence Management of India, Author Press, Delhi, 2000.
- 4) Singh Nagendra, Defence Mechanism of Modern State India, Publishing, Div. Delhi, 1970.
- 5) Chaudhari A.P. & Jadhav V.Y., Indian Military Organisation, Nirali Prakashan, 1996.
- 6) Shriwastaw J.M., Aadhunik Rajya Ka Raksha Tantra, Prakash Book Depot, Bareilly, 1993.
- 7) Ministry of Defence, Annual Reports (Various Years).

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER – IV

DSC- DEF - D – 241 - India's National Security-II (G-2)

Credit -02 Marks- 60

Clock Hours – 45

❖ **Objective** – To develop special subject knowledge on the vital concept of National Security and the approaches to achieve National Security (Special reference to India.)

Unit 1 A) Maoism Problem in India

- a) Introduction
- b) Meaning
- c) Scope
- d) Maoist Movement in India- Special Reference to Maharashtra, Chhattisgarh and Jharkhand
- e) Measures

Unit 1 B) Terrorism

- a) Introduction
- b) Meaning
- c) Scope
- d) Types
- e) Causes
- f) Effects
- g) Measures

Unit 2) Cyber Security

- a) Introduction
- b) Meaning
- c) Types
 - i) Hacking
 - ii) Copyright Infringement
 - iii) Sexual Exploitation
 - iv) Child Exploitation
- d) Measures

Unit 3) Border Issues and Security

- a) Introduction
- b) India-China Border
- c) India- Pakistan Border
- d) India-Bangladesh Border
- e) Border Management of India

Book References –

- 1) Jadhav V.Y., Bhartachj Rashtriya Surksha, Sneahavardhan Publication, Pune, 2011
- 2) Jadhav V.Y, India's Internal Security, Atharva Publication, Jalgaon ,2014.
- 3) Chaudhari A.P., Chaudhari Archana, India's National Security, Prashant
4 Publication ,Jalgaon ,2003.
- 5) Sing Ashok kumar, Rashtriya Raksha evam Surksha. Prayag Pustak Sadan, Allahahad 1989.
- 6) Bajpai U.S., India' s Security, Lancer Publication, Delhi, 1983.
- 7) Buzan Barry, People States & Fear, The National Security Problem in International Relation ,Trance Asia Publisher , New Delhi, 1983.
- 8) Vappala Balachandran , National Security and Intelligence Management : a new Paradigm , Published by Indus Source Book, Mumbai, 2014.
- 9) Dixit Arunkumar and kumar Pankaj, Nakshalwad: Mudde, Chunotia Evam vikalp, Satyam Publishing House, New Delhi, 2014.
- 10) Udagavakr M.N., Ekvisaya Shatkatil Dahashatwad, Diamand Publication, Pune, 2013.
- 11) Dharmadhikari K.D., Vispute Devendra, Valvi Arun, "India's Internal Security", Prashant Publication, Jalgaon, 2014.
- 12) Ternikar Sulbha, Borjes Johnson, "Diamond's Social Dictionary, Diamond Publication, Pune, 2008.
- 13) Gupta Arvind, How India Manages its National Security, Viking Publication, New Delhi, 2018.
- 14) Bajpai K.P., Pant V.P., India's National Security, Oxford Publication, New Delhi, 2013.
- 15) Singh Ashok Kumar, Challenges to Internal Security of India, McGraw Hill Publication, New Delhi, 2018.
- 16) Singh Ashok Kumar, Rashtriya Suraksha, Prakash Book Depot., Bareilly, 2013.

- 17) Ghosh P.A., Das Manojit, Camouflage Warfare of Modern Era: The Future of Cyber Warfare, Shiva Prakashan, Indore, 2017.
- 18) Singh Jasjit, India's Security in Turbulent World, National Book Trust, New Delhi, 2013.
- 19) Kumar Arun, Network Security, Laxmi Publication, New Delhi, 2011.
- 20) Strategic Analysis, Institute of Defence and Strategic Analysis, New Delhi
Faultline, Institute of Insurgency, Delhi Publishers Group, Delhi
- 21) <https://www.britannica.com>
- 22) <https://www.mapsofindia.com>
- 23) <https://www.saarc.com>
- 24) <http://maha.gov.in>
- 25) <http://mod.gov.in>

KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.
DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)
SEMESTER – IV
DSC- DEF - D – 241 Practical Course - II

Credit -02 Marks- 40

❖ **प्रात्यक्षिक पेपर -**

1) प्रात्यक्षिक विषयाची उद्दिष्टे -

- अ) विद्यार्थ्यांना विषयाच्या उपयोजितेची ओळख व्हावी.
- ब) सामाजिक शास्त्रे यातील विषयांकडे पाहण्याचा शास्त्रीय दृष्टिकोन तयार व्हावा.
- क) 'स्व' निरीक्षणे नोंदविणे व त्यासंबंधीचे स्पष्टीकरण देणे. याबाबतची मानसिकता तयार करणे.
- ड) आपल्या परिसरातील विषयानुरूप सामरिक, सामाजिक, भौगोलिक, सांस्कृतिक संधी शोधून समस्यांवरती अभ्यास करणे, उपाय योजना सुचविणे.

2) प्रात्यक्षिक विषयाच्या तासिका -

सदर पेपर दोन क्रेडिट चे असल्यामुळे प्रात्यक्षिक 40 गुणांचे असेल. म्हणून प्रत्येक विषय शिक्षकांनी महाविद्यालयीन वेळापत्रक आणि आपल्या सोयीनुसार विद्यार्थ्यांना प्रात्यक्षिक विषयाचे मार्गदर्शन करावे.

3) प्रात्यक्षिकांची संख्या -

सत्र निहाय किमान 15/20 प्रात्यक्षिकांची यादी असेल. (यादी व्यतिरिक्त देखील आपल्या परिक्षेत्र निहाय प्रात्यक्षिके घेवू शकतात.) पैकी 4 प्रात्यक्षिके प्रयोग वहीत स्व-अक्षरात लिहिणे आवश्यक राहिल. प्रात्यक्षिक वहीत प्रात्यक्षिके पूर्ण केल्याचे मा. प्राचार्य व विषय शिक्षकांच्या स्वाक्षरीचे प्रमाणपत्र जोडणे आवश्यक राहिल. प्रात्यक्षिक वही महाविद्यालयात विषय शिक्षकाने मा. प्राचार्यांकडे परिक्षा संपल्यावर जमा कराव्यात.

4) प्रात्यक्षिक परीक्षेचे स्वरूप -

प्रात्यक्षिक परीक्षा एकूण 40 गुणांची असेल 40 गुणांची विभागणी खालील प्रमाणे राहिल -

प्रात्यक्षिक वही विषय शिक्षकांना सादर करणे (4 x 5 = 20) = 20 गुण

सत्र अंतिम मौखिक परीक्षा = 15 गुण

विद्यार्थी सत्र हजेरी व वर्तन = 05 गुण

40 गुण

टीप - सदरची मौखिक परीक्षा आपल्या नियमित तासांमध्ये विद्यापीठ लेखी परीक्षा सुरु होण्याअगोदर 15 दिवसांपूर्वीच विषय शिक्षकाने घ्यावयाची आहे. व सदरची गुण यादी मा. प्राचार्यांकडे हस्तांतरीत करणे अनिवार्य आहे.

अ. क्र.	प्रात्यक्षिकांची यादी	अ. क्र.	प्रात्यक्षिकांची यादी
1	आपत्ती निवारण आणि सुरक्षा	11	भारतीय बनावटीची लष्करी विमाने
2	पर्यावरण सुरक्षा	12	भारतीय बनावटीची रणगाडे
3	अन्न सुरक्षा	13	भारताचे विमानवाहू जहाज
4	जल सुरक्षा	14	भारताची अंतर्गत सुरक्षा
5	आरोग्य सुरक्षा	15	सायबर सुरक्षा
6	लष्करी खनिजे	16	लष्करी खनिजे
7	युद्ध आणि तंत्रज्ञान	17	विषयासंबंधीचे पेपर कात्रण संकलन
8	युद्ध तत्त्वे	18	भारतीय जहाजे
9	लष्करी संघटना	19	निवृत्त लष्करी अधिकाऱ्यांच्या मुलाखती/प्रश्नावली
10	भारतीय संरक्षण	20	माजी सैनिकांच्या मुलाखती/प्रश्नावली

वरील प्रात्यक्षिकांच्या यादीतून 4 प्रात्यक्षिके विद्यार्थ्यांनी आपल्या स्व अक्षरात वहीत लिहून पुर्ण करणे अत्यावश्यक आहे.

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER – IV

Skill Based Course

**SEC- DEF - 244- Research Methodology in Defence and Strategic
Studies - II**

Credit -02 Marks- 60

Clock Hours – 45

❖ **Objective** – This course introduces and discusses approaches, strategic, and data collection method relating to research in Defence and strategic studies. Students will consider how to select the appropriate methodology for use in study to be performed.

Unit 1) Case Study

- a) Introduction
- b) Meaning
- c) Nature
- d) Process of Case Study
- e) Importance of Case Study

Unit 2) Observation Method

- a) Introduction
- b) Meaning
- c) Nature
- d) Limitations of Observation Method
- e) Evolution of Observation Method

Unit 3) Research Report

- a) Introduction
- b) Meaning
- c) Nature
- d) Objectives
- e) Important of Research Report

Book References –

- 1) Kothari C.R., Research Methodology: Research and Techniques, New Age International Publishers, New Delhi, 1980.
- 2) Kumar R., Research Methodology: A Step-By-Step Guide for Beginners (Third Edition), T.J. International Limited, Padstow Cornwall, London, UK, 2011.
- 3) Singh Y. K., Fundamental Research Methodology and Statistics, New International (P) Limited Publishers, New Delhi, 2006.
- 4) Krishnaswami O.R., Ranghnathan M., Methodology of Research in Social Sciences, Himalaya Publishing House, Mumbai, 2001.
- 5) Keith F.Punj, Introduction to social Research, Quantitative and Qualitative Approaches, Sage Publisher, New Delhi, 2005.
- 6) Khan J.A., Research Methodology, APH Publishing Corporation, Delhi, 2006.
- 7) Khan Zode, Research Methodology, Technique and Trends, APH Publishing Corporation, Delhi, 1995.
- 8) Aaglave Pravin, Research Methods, Science and Techniques, Vidya Prakashan, Nagpur, 2000.
- 9) Patil Gangadhar, Research Methodology, Chaitanya Publication, Nashik, 2006.
- 10) Patil B.V., Research Methodology, Prashant Publication, Pune, 2006.

**KAVAYITRI BAHINABAI CHAUDHARI
NORTH MAHARASHTRA UNIVERSITY, JALGAON.**

DEFENCE & STRATEGIC STUDIES

S.Y.B.A. CBCS Pattern (w.e.f. June 2019)

SEMESTER – IV

DSC-DEF- D- 245 Minor Study Project

Credit -02 Marks- 60 + 40 = 100

लघु अभ्यास प्रकल्प -

1) पेपरचे स्वरूप -

सदर पेपर ज्या विद्यार्थ्यांनी DSE- DEF - A - 232, A - 233 आणि DSE - DEF - B- 242, B - 243 हे विषय निवडले आहेत. त्यांना DSC-DEF- D- 245 हा लघु अभ्यास प्रकल्पाचा विषय अनिवार्य आहे.

2) प्रकल्प पेपरची उद्दिष्ट्ये -

लघु अभ्यास प्रकल्पामुळे विद्यार्थ्यांमधील संशोधन वृत्तीस चालना मिळेल. अविष्कार, इंद्रधनुष्य यासारख्या स्पर्धामध्ये सहभागी होता येईल. तसेच संशोधन म्हणजे काय? संशोधनासाठी विषयाची निवड कशी केली जाते? संशोधनाची उद्दिष्ट्ये, गृहितके कशी मांडली जातात? संशोधनासाठी प्रश्नावली कशी तयार केली जाते? संशोधनासाठी मुलाखत कशी घ्यावी? याबाबत नवी दृष्टि प्राप्त होईल, तसेच प्रदत्त कसा संकलित करावा आणि त्याचे विश्लेषण कसे करावे. याचे देखील विद्यार्थ्यांना ज्ञान प्राप्त होईल.

3) संशोधन विषयाची निवड -

लघु अभ्यास प्रकल्पासाठी अभ्यास करणाऱ्या शिक्षकाने विद्यार्थ्यांची आवड लक्षात घेवून विषय निवडण्यास मदत करावी. मात्र हे कार्य सत्र - III पासूनच सुरु करावे. त्या-त्या महाविद्यालयाच्या परिसरातील, तालुक्यातील, जिल्ह्यातील तसेच विद्यापीठ परिक्षेत्रातील संशोधनाची गरज लक्षात घेवून विषयाचे स्वरूप राहिल.

4) प्रदत्त (Data) संकलनाचे स्वरूप -

प्रदत्त संकलनासाठी त्या-त्या विषयानुरूप संशोधन पद्धतीचा उपयोग करावा. त्यासाठी क्षेत्रीय प्रयोग, क्षेत्रीय अभ्यास, प्रश्नावली, मुलाखत, सर्व्हे, निरीक्षण पद्धती, क्षेत्रभेट, व्यक्ती अभ्यास, प्रयोगशाळेतील प्रयोग इत्यादी पद्धती वापरता येतील.

5) प्रकल्प लिखाणाची शैली -

प्रकल्प लिखाणाचे स्वरूप हे त्या विषयाच्या संशोधन प्रणालीला अनुसरूनच असावे. प्रकल्पाचे लिखाण 30 ते 40 पानापर्यंत व हस्तलिखित असावे.

6) प्रकल्पाच्या अंतर्गत परिक्षेचे स्वरूप -

अंतर्गत परीक्षा (Internal Exam) ही 40 गुणांची राहिल. विषय शिक्षकाने त्याचे मुल्यमापन खालील प्रमाणे करावयाचे आहे.

सादरीकरण (Presentation) PPT - Viva - Voice -	30 गुण
विद्यार्थ्यांची उपस्थिती व वर्तन -	10 गुण
	<hr/>
एकुण	40 गुण

7) बहिस्थ 60 गुणांचे स्वरूप -

60 गुण हे प्रकल्प लिखाणासाठी आहेत. प्रकल्प विषय शिक्षकाने प्रकल्प लिखाण तपासून प्रकल्प मा. प्राचार्यांकडे जमा करावेत. व 60 पैकी गुणदान करून गुण यादी महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांकडे हस्तांतरीत करावी.

टीप - प्रकल्प लिखाणासाठी प्राथमिक स्वरूपाचे मार्गदर्शन विषय शिक्षकाने आठवड्यांच्या तासिकांनाच करावे. या तासिकांमध्ये विषय निवड कशी करावी, तथ्य संकलन, तथ्यांचे विश्लेषण, निष्कर्ष, संदर्भ ग्रंथांची मांडणी इत्यादी बाबींचा समावेश राहिल.

एस.वाय.बी.ए. सी.बी.सी.एस. पॅटर्न

प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप

वेळ - २ तास

गुण - ६०

सुचना १) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

२) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

प्रश्न १) एक ते दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (१ पैकी ६) $६ \times २ = १२$

प्रश्न २) तीन ते चार वाक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ४) $४ \times ३ = १२$

प्रश्न ३) चार ते सहा वाक्यात उत्तरे लिहा (५ पैकी ३) $३ \times ४ = १२$

प्रश्न ४) थोडक्यात टिपा लिहा (४ पैकी २) $६ \times २ = १२$

प्रश्न ५) सविस्तर उत्तर लिहा (३ पैकी १) = १२

एकुण ६० गुण

डॉ.के.बी. पाटील
अध्यक्ष, संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र,
अभ्यासमंडळ, उ.म.वि. जळगांव
दिनांक 15/5/2019

प्रति,
मा. उपकुलसचिव
अभ्यास मंडळ विभाग,
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगांव

विषय : एस.वाय.बी. ए. (सी.बी.सी.एस.) अभ्यासक्रम 2019-20 स्विकारणे बाबत...

महाशय,

उपरोक्त विषयान्वये संरक्षण आणि सामरिक शास्त्र विषयाच्या अभ्यास मंडळाने SYBA या वर्गाकरीता सी.बी.सी.एस. पॅटर्न नुसार अभ्यासक्रम तयार केला असून, त्याची हार्ड व सॉफ्ट कॉफी आपल्या सुचनेनुसार मुदतीच्या आत विद्यापीठात सादर करित आहे.

कृपया स्विकृती मिळावी, ही विनंती.

अध्यक्ष
अभ्यासमंडळ
संरक्षण आणि सामरिकशास्त्र